

GLEMT TRUSSEL I NORDOMRÅDET.

Av Håkon M. Pettersen, Fauske.

Regjeringen har mange fine ord om miljø og ressursforvaltning i sin stortingsmelding om Nordområdestrategi. Men den store faren for radioaktiv forurensing er knapt nevnt, og det er ingen konkrete tiltak for å redusere atomtrusselen i nord. Ja, Regjeringen synes faktisk å ha glemte:

1. At det i årene 1955 – 96 ble sprengt 132 atombomber over og på Novaja Semlja. Den største hele 6.000 ganger sterkere enn Hiroshima-bomben. I ettertid vet vi at radioaktivt nedfall også nådde våre hav og landområder.
2. At atomkraftverket Polarny Zori, bare ca. 22 mil fra norskegrensen, med sine gamle reaktorer regnes som et av verdens farligste atomkraftverk.
3. At det i havet i nordområdet er dumpet gamle atomreaktorer og store mengder radioaktivt avfall. På sikt kan dette gi like stor radioaktiv spredning som fra Tsjernobyl.
4. At lekkasjer fra felleferdige lager for atomavfall i Andrejevbukta har drept alt liv på havbunnen, og at en ulykke på slike avfallplasser kan få katastrofale følger for hele nordområdet.
5. At det i Kola-området er verdens største tetthet av kjernefysiske våpen. Faren for uhell og for at radioaktivt materiale kan bli stjålet, vil alltid være der. "Atomterrorister" er i følge fredsprisvinner Mohamed ElBaradei kanskje vår største trussel.
6. At det foreligger planer om bygging av flytende atomkraftverk i Kola-området, og at det også er planer om frakt av plutoniumoverskudd med båt fra Murmansk til atomkraftverk i Europa.
7. At det russiske atomprøvefeltet på Novaja Semlja er fullt intakt, og at forsvarsminister Sergeij Ivanov har opplyst at det på kort varsel kan bli nye atomprøvesprengninger der. Vi vet da også at både Russland og andre av atommaktene planlegger å fornye sine våpenlager, og at flere andre land forsøker å skaffe seg atomvåpen. Et nytt atomkappløp kan derfor komme i gang dersom Russland begynner i nord.

Det var et internasjonalt press fra miljø- og folkeaksjoner i mange land som førte til at FN i 1996 vedtok et forbud mot nye atomprøvesprengninger. I Nord-Norge tok for eksempel Venstre initiativet til en egen aksjon mot atomtrusselen i nord. Protester fra ca. 30.000 og et opprop fra de nordnorske fylkesordførerne og ordførerne viste styrken i frykten fra atomtrusselen. Den ubehagelige sannhet er at denne trusselen mot vårt livsmiljø ennå ikke er over. Den er bare glemte i Regjeringens nordområdestrategi. Derfor må det nå bli en politisk debatt om tiltak for å redusere atomtrusselen. Her skal bare skisseres følgende:

1. Norge må bruke alle sine kontakter med Russland, andre land og FNs organer for å klargjøre at nye atomprøvesprengninger ikke kan aksepteres.
2. Over statsbudsjettet må det avsettes mer midler til effektiv overvåking av radioaktive utslipp, bedring av beredskapsopplegget og til økt forskning på virkningene av tidligere utslipp.
3. Beredskap og overvåking må være desentralisert med koordinering fra for eksempel Andenes.
4. Norge må ta initiativ til og bidra økonomisk til et internasjonalt fond til bruk for bedre og permanent sikring av atomavfallet i nordområdet.

Tar ikke vår generasjon atomtrusselen på alvor, kan nye slekter få ødelagt sitt miljø og livsgrunnlag i tusenvis av år. Og skal de mange og store muligheter i nordområdet kunne brukes, må vi ha en strategi for å unngå atomtrusselen. Den må derfor verken glemmes eller forties for å tekkes vår store nabo i nordøst !